

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dissertatio Triplex Theologica, Ad Mentem Præclarissimi
Ecclesiæ D. S. P. Avgvstini, (Cui consonat Doctor
Angelicvs cum Melliflvo,)**

Schweitzer, Johannes

Coloniæ Agrippinæ, Anno M.DC.LXXXII.

Responsio tertia. Serpens fuit callidior cunctis animalibus, non tantùm propter propriam calliditatem, sed etiam alienam diaboli in illo loquentis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39320

& distinguit à diabolo, dicens: Nec sanè debemus opinari, quòd serpentem sibi, per quem tentaret, persuaderet-que peccatum, diabolus elegerit, &c. non nisi per illud animal potuit, per quod posse permissus est. Et lib. 14. de Civ. c. 11. dicit, quòd Diabolus colubrum in Paradiso corporali, --- ubi animalia etiam terrestria cetera subdita & innoxia versabantur, animal scilicet lubricum & tortuosis anfractibus mobile operi suo congruum, per quem loqueretur, elegerit.

Dico secundò: Secundum S. Augustinum Diabolus fuit locutus per serpentem, sicut Angelus per asinam Balaam. Patet ex cit. lib. de Gen. c. 29. ubi ait: Sic ergo locutus est serpens homini, sicut asina, in qua sedebat Balaam, locuta est homini, nisi quòd illud fuit opus diabolicum, hoc angelicum &c. Modum autem loquendi indicat capite præcedenti, ubi ait: In serpente ipse locutus est utens eo velut organo, movensque ejus naturam eo modo, quo ille movere, & moveri illa potuit ad exprimendos verborum sonos, & signa corporalia, per qua mulier suadentis intelligeret voluntatem.

Dico tertio: Serpens fuit callidior cunctis animalibus, non tantum propter propriam calliditatem, sed etiam alienam diaboli in illo loquentis. Ita Augustinus lib. cit. cap. secundo his verbis: Serpens autem erat ibi prudentissimus quidem, sed omnium bestiarum, quæ erant super terram, quas fecerat Dominus Deus. Translato enim verbo dictum est prudentissimus, vel, sicut plures Latini codices habent, sapientissimus, non proprio; quo in bonum accipi solet, sapientia Dei vel Angelorum, vel anima rationalis: tanquam si sapientes apes etiam, formicæ-
que

que dicamus, propter opera velut imitantia sapientiam. Quamquam iste serpens non irrationali animâ suâ, sed alieno jam spiritu, id est diabolico posset sapientissimus dici omnium bestiarum. Quantumlibet enim pravaricatores Angeli supernis sedibus sua perversitatis & superbia merito dejecti sint, natura tamen excellentiores sunt omnibus bestiis propter rationis eminentiam. Quid ergo mirum, si suo instinctu Diabolus jam implens serpentem, eique spiritum suum miscens eo more, quo vates demonium implere solet, sapientissimum reddiderit omnium bestiarum secundum animam vivam, irrationalemque viventium? S. Bernardus serm. 2. in Annunt. Domin. dicit, quod scientia serpenti non defuerit, qui callidior describitur ceteris animantibus, sed pietatem malignus non habuerit, qui ab initio factus est homicida.

Quæres: Quis fuerit sensus interrogationis factæ à serpente V. G. hujus: Cur præcepit vobis Deus, ut non comederetis ex omni ligno paradisi?

Respondeo Augustinum loc. cit. cap. 30. approbare hanc interpretationem: Quare præcepit vobis Deus, ut de nullo ligno paradisi comederetis? hinc mulier interrogationem diaboli supponentis mendacium quasi correxit respondendo: De fructu lignorum quæ sunt in paradiso vescimur. Ideo prius, inquit S. Augustinus, interrogavit serpens, & respondit hæc mulier, ut pravaricatio esset inexcusabilis: neque ullo modo dici posset, id, quod præceperat Deus, oblitam esse mulierem.

Objicies contra dicta primò: In S. Scriptura diabolus sine corpore assumpto vocatur serpens, ut Apoc. 12. & II. 27. ergò per serpentem non significatur animal.

Respon-

Respondeo negando consequentiam. Licet enim in uno loco Scripturæ vox aliqua sumatur metaphoricè, ex hoc non bene colligitur in aliis etiam sic sumi. Ipsa autem verba: *Serpens dixit ad mulierem, & mulier respondit*, satis innuunt, fuisse colloquium sensibile, ac proinde per corpus assumptum. Respondit enim mulier ad verba, quæ audiebat proferri à viso serpente, qui dicitur cæteris animantibus callidior.

Objicies secundo: Dicitur de illo serpente, qui locutus fuit Evæ, quod fuerit callidior cunctis animantibus terræ; sed hoc non potest verificari, nisi de dæmone; ergo per serpentem significatur solus dæmon.

Respondeo conformiter ad conclusionem tertiam, si fiat comparatio per metaphoram, convenire dæmoni, qui loquebatur per visibilem serpentem; non solum respectu bestiarum, sed etiam hominum, omnibus enim est callidior. Sed hoc non obstante, si fiat comparatio cum brutis, propriè dicitur serpens visibilis callidior cunctis propria calliditate; est namque animal illud ex natura sua valde astutum, ut notarunt Authores, qui de animalium natura scripserunt; & idè Christus Matth. 10. ait: *Estote prudentes sicut serpentes.*

Objicies tertio, Moyses dicit serpentem fuisse locutum, & non facit mentionem miraculi facti: ergo non fuit illi sermo de locutione exteriori, sed de interna instigatione. Probarur consequentia, quia verus serpens non potuit loqui, nisi miraculosè: suggestio autem interior potuit à dæmone fieri naturaliter. Respondeo negando consequentiam & probationem e-

jus. Non enim fuit necessarium, cum potuerit dæmon virtute naturali movere serpentem ad exprimendos illos sonos, ut dictum fuit in probatione conclusionis secundæ ex S. P. Augustino. Ad suggestionem internam præter aut contra rectam rationem quod attingit, non potuit secundum S. Augustinum & S. Thomam 22dæ qu. 165. a. 2. dæmon in illo statu, ante peccatum, immediatè per suggestionem merè internam, id est per motionem phantasie & appetitus sensitivi præter aut contra rationem, tentare Evam. Hoc enim erat contra rectitudinem originalis instituti, & contra decentiam suavis Dei providentiæ, juxta quam, quamdiu ratio erat subiecta Deo, inferior pars non poterat inordinatè contra illam moveri, ac proinde nec Eva merè internè tentari, eò quòd interna suggestio seu tentatio non fiat, nisi per internam mutationem portionis inferioris inordinatam, id est, phantasie & appetitus sensitivi, quod fieri tali modo non decebat. Hinc etiam Christus tali modo tentari non potuit, licet tentatus fuerit externè.

Objicies quartò: Potuit dæmon tentare Evam per simulacrum serpentis, sicut tentavit Christum per corpus hominis assumptum: ergo serpens, per quem locutus dicitur, non fuit verum animal. Respondeo negando consequentiam, & dico cum S. Augustino loc. supracitato: *Non nisi per illud animal potuit, per quod posse permissus est.* Cur autem non fuerit permissus aliter tentare, Deus novit.

Quæres: Quare Deus permiserit primos homines tentari? Respondeo cum S. Augustino lib. 11. de Gen. ad

ad litt. c. 6. Sic autem quidam moventur de hac primi hominis tentatione, quod eam fieri permisit Deus, quasi nunc non videant universum genus humanum diaboli insidijs sine cessatione tentari, cur & hoc permittit Deus? an quia probatur & exercetur virtus, & est palma gloriosior, non consensisse tentatum, quam non potuisse tentari: cum etiam ipsi, qui deserto Creatore eunt post tentatorem, magis magisque tentent eos, qui in verbo Dei permanent, præbeantque illis contra cupiditatem devitationis exemplum, & incutiant contra superbiam timorem pium. Unde dicit apostolus: Intendens teipsum, ne & tu tenteris. Mirum est enim quantum ista humilitas, qua subdimur Creatori, ne tanquam ejus adjutorio non egentes, de nostris viribus præsumamus, per scripturas omnes divinas cura continua omnibus commendatur. Cum ergo etiam per injustos justis, ac per impios pii proficiunt, frustra dicitur: non crearet Deus, quos præsciebat malos futuros; cur enim non crearet, quos præsciebat bonis profuturos, ut & utiles eorum bonis voluntatibus exercendis, admonendisque nascantur, & justè pro sua mala voluntate puniantur?

* * *

E 3

DUB. XIV.